Vuoden 2018 talousarvio, joukkoliikenne ja energia- ja ilmastostrategian toimenpiteet

Valtiovarainvaliokunta, liikennejaosto
Jenni Eskola

19.10.2017

Esityksen sisältö

1. Joukkoliikennerahoituksen tilanne
2. Energia- ja ilmastostrategian toimenpiteet
3. Keskeiset joukkoliikenteen kehittämishankkeet ja liikkumisen ohjaus

1. Joukkoliikennerahoituksen tilanne

31.30.63: Joukkoliikenteen palveluiden osto ja kehittäminen

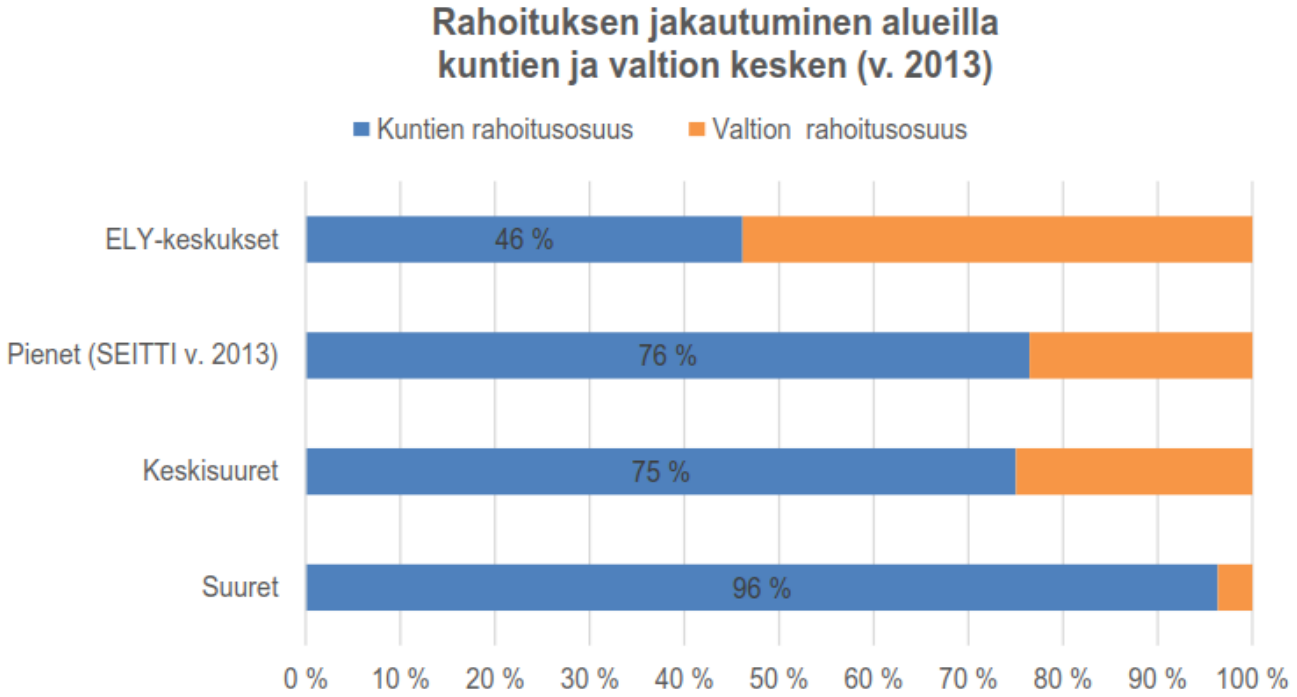
Junaliikenteen ostot	30 170
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot	**33 529**
Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	**9 750**
Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	**8 125**
Lentoliikenteen ostot	1000
Merenkurkun liikenne	250
Kehittämishankkeet	**750**
Liikkumisen ohjaus	**900**
Yhteensä	**84 474**

Liikenneviraston hallinnoimaa tai valmistelemaa rahoitusta

Linja-autoliikenteen kustannusindeksi vs. ”valtionrahoitusindeksi”

Valtion ja kuntien rahoitus joukkoliikenteeseen v. 2013

Huomioita joukkoliikennerahoituksesta

- Joukkoliikenteen valtion rahoitustaso on pysynyt suhteellisen samana, sen ostovoima on vähentynyt ja kuntien osuus joukkoliikenteen rahoittamisesta on vastaavasti kasvanut
  - Yhteishankintojen määrän kasvu
- Joukkoliikenteen pienien toimivaltakaupunkien asema
  - Saavat avustuksen toiselta toimivaltaiselta viranomaiselta (ELY-keskus) → toteutuuko tasapuolisuus ja läpinäkyvyys?
  - näiden kaupunkien toimivaltaisuuskysymyksen ratkaiseminen osana maakuntauudistusta?
- Maakuntauudistuksessa ELY-keskusten hallinnoima alueellisen liikenteen määräraha siirtyy osaksi maakuntien yleiskatteellista rahoitusta
  - Mahdollisuus yhdistää sosiaali- ja terveyspuolen kuljetukset ja avoin joukkoliikenne
  - Koulukuljetukset jäävät ns. peruskuntien vastuulle → miten ne yhdistetään avoimeen joukkoliikenteeseen?
  - Yleiskatteellisen rahoituksen haasteet kohdentamisessa ja seurannassa
  - Tarvittavan asiantuntemuksen varmistaminen maakunnissa

2. Energia- ja ilmastostrategian toimenpiteet

Liikenneviraston keinot liikenteen päästöjen vähentämiseksi

1. uusiutuvien polttoaineiden ja vaihtoehtoisten käyttövoimien edistäminen
   - Esim. raideyhteyksien varrella olevien raakapuuterminaalien verkoston kehittäminen
2. kulkutapa- ja kulkumuotojakaumaan vaikuttaminen
   - valtakunnalliseen liikennejärjestelmätyöhön osallistuminen, kuntien ilmastotyön tukeminen (ml. Liikkumisen ohjaus, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen) sekä kestävien logististen ketjujen syntymisen edistäminen
   - TAE 2018:ssa on 3,5 milj. euron esitys lisämäärärahaksi suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämiseen
3. energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokuuden parantaminen
   - Liikenneviraston hankintojen kehittäminen vähäpäästöisempään suuntaan sekä kiertotalouden edistäminen

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittäminen (3,5 milj. euroa)

- Kohdennettu suurille kaupunkiseuduille (HSL, Tampere, Turku, Oulu)
- Tarkoitettu kohdennettavaksi sellaiseen kehittämiseen, joka edistää digitalisaatiota ja liikenteen palveluistumista
- LVM, Livi ja Trafi valmistelevat yhdessä hankehakua, joka kohdennetaan suurille kaupunkiseuduille
- Hakemuksia pyritään kohdentamaan mm. hankkeisiin, joilla mahdollistetaan digitaalisten ja automaattisten liikkumisen palveluiden käyttöönotto ja integroituminen liikennejärjestelmään kaupunkiseuduilla (tietopääoman parantaminen)
- Hankkeiden vaikutuksia arvioitaessa erityistä huomiota kiinnitetään yhteentoimivuuden edistämiseen, skaalautumisen mahdollisuuksiin ja ilmastovaikutuksiin

3. Keskeiset joukkoliikenteen kehittämishankkeet ja liikkumisen ohjaus

Joukkoliikenteen kehittämishankkeet

- Joukkoliikenteen kehittämishankerahoituksesta (0,75 milj. euroa) voidaan myöntää valtionavustusta kunnille, kuntayhtymille ja muille yleishyödyllisille yhteisöille joukkoliikenteen kehittämiseen, suunnitteluun, kokeiluhankkeisiin ja tutkimukseen
- Liikennevirasto voi myös käyttää itse ko. rahoitusta valtakunnallisesti merkittävien kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- Liikenneviraston muu kehittämistoiminta vuonna 2018 keskittyy liikennepalvelulain velvoitteiden täyttämiseen
  - olennaisten tietojen velvoitteisiin liittyvän rajapintaluettelon (NAP) ja digitointityökalun (OTE) rakentaminen ja jatkokehittäminen
  - liikkumispalvelujen kysyntä- ja seurantatehtävä, jossa määritellään menettelyt kysyntä- ja tarjontatiedon toimittamiselle ja edelleen jakamiselle

Liikkumisen ohjaus

- Tavoitteena vähentää yksin omalla autolla ajamista ja edistää joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä
- Toiminnan tarkoituksena on ihmisten kulkutapavalintoihin vaikuttaminen tiedollisen ohjauksen, markkinoinnin sekä palvelujen kokeilun ja kehittämisen kautta
- Vuonna 2018 valtionavustusta kohdennetaan erityisesti seuraaviin tarkoituksiin:
    1. Kestävää liikkumista edistävien, kuluttajille suunnattujen liikkumispalveluiden kokeilu, kehittäminen ja käyttöönotto
    2. Kestävän liikkumisen kokonaisvaltainen suunnittelu seudulla tai kunnassa
    3. Kestävän liikkumisen markkinointi, viestintä ja kampanjointi
- Avustusta voivat saada kunnat, kuntayhtymät ja muut yleishyödylliset yhteisöt
- Avustettavien hankkeiden tulosten ja toimintamuotojen tulee olla mahdollisimman laajalti vaikuttavia ja niiden tulee olla monistettavissa